

RP 42/2019 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 148 § i lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås en ändring av de i den paragraf som gäller finansiering av totalkostnaderna i lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar föreskrivna procentuella andelar med vilka de olika finansieringsparterna deltar i täckandet av totalkostnaderna för systemet med olycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkring för lantbruksföretagare.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2020 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2020.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
Innehåll	2
MOTIVERING	3
1 Inledning	3
2 Nuläge	3
3 Föreslagna ändringar	6
4 Propositionens konsekvenser	8
4.1 Ekonomiska konsekvenser	8
4.2 Konsekvenser för myndigheterna	11
5 Beredningen av propositionen	11
6 Samband med andra propositioner	12
7 Ikraftträdande	12
Lagförslag	13
Lag om ändring av 148 § i lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar	13
Bilaga	14
Parallelltext	14
Lag om ändring av 148 § i lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar	14

MOTIVERING

1 Inledning

I Finland är den sociala tryggheten för lantbruksföretagare, liksom för andra företagare, inkomstrelaterad. Lantbruksföretagare har rätt till arbetspensionsskydd enligt lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006; LFöPL) samt skydd mot olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar enligt lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar (873/2015; OFLAL). Stipendiater har omfattats av nämnda lagar från ingången av 2009 i fråga om stipendiatarbete. Stipendiaters skydd mot olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar finansieras som en del av systemet med olycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkring för lantbruksföretagare, men stipendiaters pensionsskydd finansieras för närvarande helt och hållet med stipendiaternas arbetspensionsförsäkringspremier. Lantbruksföretagares och stipendiaters arbetspensionsskydd och skydd mot olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar kompletteras av det grundskydd som Folkpensionsanstalten sörjer för.

På grund av särdragen i lantbruksföretagarnas verksamhet svarar staten delvis för finansieringen av lantbruksföretagarnas socialförsäkringsförmåner. På så vis har det varit möjligt att säkra en ändamålsenlig utvidgning av pensionsskyddet samt skyddet mot olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar till att också omfatta lantbruksföretagare och från ingången av 2009 även stipendiater.

Finansieringsandelarna för totalkostnaderna för systemet med olycksfalls- och yrkessjukdomarförsäkring för lantbruksföretagare och fördelningen av dem mellan de olika finansieringsparterna har utretts med ett antal års mellanrum och de justerade procentuella andelar som utredningen visat har skrivits in i lagen.

2 Nuläge

I OFLAL 146 § föreskrivs om totalkostnaderna för försäkringsskyddet. Enligt den räknas till totalkostnaderna ersättningskostnader, utgifterna för skydd i arbetet och skäligen kostnader för vård. I totalkostnaderna beaktas inte kostnaderna för frivillig försäkring för fritiden enligt OFLAL 124 § med undantag av de höjningar som görs enligt 98—100 § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006) i förmåner som betalas på grundval av försäkringen i fråga till den del som avkastningen på motsvarande placeringar inte räcker till för dem. Till de skäligen kostnaderna för vård räknas även de kostnader som orsakas av uppgifterna enligt LFöPL 115 § och enligt OFLAL 154 §. För utgifterna för skydd i arbetet reserveras 1,75 % av totalkostnaderna. Social- och hälsovårdsministeriet fastställer på ansökan av lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringsanstalt de grunder enligt vilka de ovan avsedda totalkostnaderna ska räknas ut.

Alla finansiärer av totalkostnaderna har från och med 2004 deltagit i fonderingen av systemet med olycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkring för lantbruksföretagare, då man vid uträkningen av totalkostnaderna övergick till fondering av de fortlöpande ersättningarna (lag om ändring av lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare 924/2003; RP 67/2003 rd). Genom fon-

deringen av fortlöpande ersättningar bereder man sig på kommande ersättningsutgifter. Fonderingen sker så att man i fråga om fortlöpande ersättningar årligen bokför det ändrade kapitalvärdet för de berörda förmånerna som ersättningskostnader som ingår i totalkostnaden. Förmåner som ska kapitaliseras är fortlöpande olycksfalls- och familjepensioner, klädtillägg och mentillägg, menersättning och vårdbidrag enligt OFLAL.

I OFLAL 148 § föreskrivs om finansiering av totalkostnaderna. Enligt 1 mom. finansieras totalkostnaderna genom en grundskyddsandel, lantbruksföretagarnas och stipendiaternas försäkringspremieandel, statens andel och avkastningen av placeringar. Försäkringspremieandelen och statens andel benämns tilläggsskyddsandel. Avkastningen av placeringar beräknas enligt de grunder som social- och hälsovårdsministeriet har fastställt med stöd av LFöPL 135 § 3 mom. Innan finansieringsandelarna fastställs avdras från totalkostnaderna den nettoavkastning av placeringarna som överstiger den räntesats som använts som grund. Om avkastningen av placeringarna inte når en nivå som motsvarar den räntesatsen, fogas underskottsbeloppet på motsvarande vis till totalkostnaderna.

Med grundskyddsandelen täcks sådana socialförsäkringsförmåner som en lantbruksföretagare och stipendiat har rätt till oberoende av systemet med olycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkring för lantbruksföretagare, men som på grund av prioriteringsordningen i förmånssystemen betalas via detta system. De övriga kostnaderna för systemet med olycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkring för lantbruksföretagare, såsom menersättning, vårdbidrag, ersättning för inkomstbortfall under undersökningstid samt mentillägg och klädtillägg, hör till tilläggsskyddet, eftersom dessa förmåner inte betalas från andra förmånssystem inom sjukförsäkringen. Till tilläggsskyddet räknas dessutom utgifterna för skydd i arbetet (1,75 procent av totalkostnaderna) samt skäliga kostnader för vård. I tilläggsskyddets kostnadsandel, som är större än grundskyddets, syns också att ersättningsnivån inom systemet med olycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkring för lantbruksföretagare i princip är högre än inom den övriga socialförsäkringen. I finansieringen av grundskyddet deltar de anstalter som svarar för grundskyddets förmåner, Folkpensionsanstalten och Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt. Folkpensionsanstalten finansierar de förmåner enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004; SFL) (sjukvård och dagpenningar enligt SFL) och folkpensionslagen (568/2007; FPL) (pensionsutgifter och familjepensionsutgifter enligt FPL) som återstår i systemet. Lantbrukarnas pensionsanstalt betalar de förmåner enligt LFöPL (arbetspensionsutgifter) som återstår i systemet.

I OFLAL 148 § 2 och 3 mom. anges direkt de procentuella andelar varmed kostnaderna för systemet med olycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkring för lantbruksföretagare täcks. Enligt 2 mom. anses i grundskyddsandelen av totalkostnaderna 13,4 procent utgöra utgifter för dagpenning enligt SFL och 6,6 procent sjukvårdsutgifter enligt den lagen, 6,7 procent pensionsutgifter eller motsvarande utgifter enligt FPL, 0,9 procent familjepensionsutgifter enligt FPL samt 9,4 procent pensionsutgifter enligt LFöPL. I 3 mom. föreskrivs om finansieringsandelarna för tilläggsskyddet och enligt det är lantbruksföretagarnas och stipendiaternas försäkringspremieandel 33,5 procent och statens andel 29,5 procent av totalkostnaderna. Staten är med och täcker totalkostnaderna direkt via tilläggsskyddet men också indirekt via grundskyddet, eftersom staten deltar i finansieringen av lantbruksföretagarnas och stipendiaternas grundskyddsförmåner.

Kostnadsandelarna enligt den gällande lagen och de eurobelopp som motsvarar dem framgår av följande tabell på 2020 års nivå (totalkostnaden 2020 har uppskattats till 35,8 miljoner euro).

RP 42/2019 rd

	Andel av totalkostnaderna 2020	
	%	Mn
Grundskyddet sammanlagt	37	13,2
Dagpenning utgifter enligt SFL	13,4	4,8
Sjukvård enligt SFL	6,6	2,4
Pensions- eller motsvarande utgifter enligt FPL	6,7	2,4
Familjepensionsutgifter enligt FPL	0,9	0,3
Pensionsutgifter enligt LFöPL	9,4	3,3
Tilläggskyddet sammanlagt	63,0	22,6
De försäkrades andel	33,5	12,0
Statens andel	29,5	10,6

För tilläggskyddets del har det i de olika stora procentuella andelar som skrivits in i lagen för staten och de försäkrade beaktats att via tilläggskyddet deltar staten endast i kostnaderna för den obligatoriska försäkringen för arbetstiden. Staten deltog i tiden också i finansieringen av den frivilliga arbetsskadeförsäkringen med samma proportionella andel som i kostnaderna för den obligatoriska försäkringen, men från ingången av 1997 har staten inte längre deltagit i kostnaderna för den frivilliga försäkringen via tilläggskyddet (lag om ändring av lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare 902/1996; RP 175/1996 rd). Före 2004 var de försäkrades och statens finansiella andelar av tilläggskyddet lika stora i lagen, men då föreskrevs i lagen att de procentuella andelarna justerades vid beräkningen av de slutliga andelarna så att till de försäkrades försäkringspremieandel fogades en procentsats som motsvarade den andel som de sammanlagda arbetsinkomsterna i fråga om frivilliga försäkringar för arbetstiden utgjorde av de sammanlagda arbetsinkomsterna i alla försäkringar, och motsvarande belopp drogs av från statens andel. Regleringen av finansieringen av systemet förenklades genom en lagändring (lag om ändring av lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare 924/2003; RP 67/2003 rd) från ingången av 2004 så att man avstod från förfarandet med efterhandsjustering av de procentuella andelarna och i stället ändrades de försäkrades och statens procentuella andelar så att de blev olika stora, vilket direkt beaktade det faktum att staten inte deltar i utgifterna för de frivilliga försäkringarna för arbetstiden via tilläggskyddet. Till skillnad från den frivilliga försäk-

ringen för arbetstiden har kostnaderna för den frivilliga försäkringen för fritiden aldrig betraktats som en del av totalkostnaderna för systemet och dessa kostnader har således aldrig beaktats vid kontrollräkningen av finansieringsandelarna. De frivilliga försäkringarna för fritiden har alltid betalats helt och hållet av de försäkrade.

Eftersom ändringar i de förmåner som inverkar på fastställandet av finansieringsandelarna samt i de faktorer som inverkar på fastställandet av förmånerna, såsom ändringar i de OFLAL-försäkrades arbetsinkomster, sannolikt också inverkar på finansiering av systemet med olycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkring för lantbruksföretagare och ändrar förhållandet mellan grund- och tilläggsskyddet samt de olika finansieringsparternas andelar har finansieringsandelarna justerats med ett antal års mellanrum, varvid finansieringsandelarna justeras så att de motsvarar de ändringar som inträffat. En utredning om fördelningen av finansieringsandelarna har senast gjorts 2009. De gällande procentuella andelarna bygger på denna utredning. Ändringarna i finansieringsandelarna trädde i kraft vid ingången av 2010 (lag om ändring av lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare 1003/2009; RP 154/2009 rd), och från och med det har de tillämpats såsom gällande tills vidare. I regeringens proposition med förslag till den nämnda lagen skrevs då in att det vore ändamålsenligt att göra följande kontrollräkning av grunderna för andelarna till exempel 2014. Revideringen av lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/1981) hade emellertid påbörjats redan då och den nya OFLAL trädde i kraft den 1 januari 2016. I regeringens proposition (RP 278/2014 rd) konstateras också att det är ändamålsenligt att göra följande kontrollräkning först då det för minst två år finns uppgifter om utfallet av totalkostnaderna enligt den nya lagstiftningen.

Denna proposition utgår från den nyaste kontrollräkningen som utfördes 2019 vid Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt. Kalkylen har gjorts enligt samma principer som den föregående utredningen 2009. Kalkylen bygger på Lantbruksföretagarnas pensionsanstalts registeruppgifter om utbetalda olycksfalls- och yrkessjukdomsersättningar samt om de arbetspensioner som Lantbruksföretagarnas betalat 2018. I kalkylen har det fastställts särskilt för varje OFLAL-förmånslag vilken andel som är grundskydd, dvs. som utan olycksfalls- och yrkessjukdomssystemet för lantbruksföretagare skulle betalas från andra socialförsäkringssystem, varvid resten är tilläggsskydd. Fördelningen av de procentuella andelarna 2020 har beräknats på basis av siffrorna för 2018. Som jämförelse för fördelningen av de nya procentuella andelarna anges de procentuella andelarna 2020 enligt den gällande lagen. Man har inte begärt folk- eller arbetspensionsuppgifter från Folkpensionsanstalten eller Pensionsskyddscentralen för de personer som fått ersättningar enligt OFLAL, men Folkpensionsanstaltens statistikdatabas Kelasto har utnyttjats för att reda ut de sjukvårdsersättningar som Folkpensionsanstalten betalat 2018.

3 Föreslagna ändringar

Propositionens syfte är att ändra finansieringsandelarna av de totalkostnader som nämns i OFLAL 148 § så att de börjar motsvara de ändringar som den nyaste utredningen från 2019 visar att har inträffat i de förmåner som inverkar på fastställandet av finansieringsandelarna och i de faktorer som inverkar på fastställandet av förmånerna. Utredningen har gjorts på det sätt som förutsätts i regeringens proposition om OFLAL-reformen då det för minst två år finns uppgifter om utfallet av totalkostnaderna enligt den nya lagstiftningen.

I propositionen föreslås att på grund av att Folkpensionsanstaltens och Lantbruksföretagarnas pensionsanstalts finansieringsandelar sjunker ska hela grundskyddets relativa andel av finansieringen av totalkostnaderna för systemet med olycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkring för lantbruksföretagare sänkas från nuvarande 37 procent till 31,6 procent. På motsvarande sätt föreslås tilläggsskyddets andel av totalkostnaderna för systemet öka från 63 procent till 68,4 procent.

Det föreslås att Folkpensionsanstaltens andel av totalkostnaderna för systemet sänks från 27,6 procent till 24,8 procent. Folkpensionsanstaltens andel är fördelad på fyra olika förmåns-kategorier liksom för närvarande och i tre kategorier av dessa föreslås att Folkpensionsanstaltens andel sänks medan den ökas i en. Folkpensionsanstaltens andel av pensionsutgifterna enligt FPL och motsvarande utgifter sjunker från 6,7 procent till 3,0 procent medan andelen för familjepensioner enligt FPL sjunker från 0,9 procent till 0,4 procent. Sänkningen av Folkpensionsanstaltens pensionsutgifter förklaras med ökningen av de OFLAL-försäkrades arbetsinkomster som lett till att de pensioner som beviljats enligt systemet med olycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkring för lantbruksföretagare har stigit medan pensionerna enligt folkpensionssystemet å sin sida har sjunkit. Ingen folkpension beviljas om beloppet av en persons pensionsinkomst per månad överstiger 1 299,88 euro för en ensam person eller 1 157,71 euro för en gift person (2019). I slutet av 2008 var de OFLAL-försäkrade lantbruksföretagarnas genomsnittliga arbetsinkomst 16 100 euro om året, då motsvarande siffra i slutet av 2018 var cirka 21 000 euro om året, dvs. en ökning på cirka 30 procent.

Folkpensionsanstaltens andel av dagpenningsutgifterna enligt SFL sjunker från 13,4 procent till 11,7 procent. Sänkningen förklaras likaså med att de OFLAL-försäkrades arbetsinkomster har ökat, varför den relativa andelen enligt SFL av en enskild dagpenning minskar. Sänkningen förklaras också av att de försäkrade blivit äldre, för sjukdagpenning med stöd av SFL betalas endast till 16—67-åringar. Sänkningen förklaras också med att grunderna för fastställande av sjukdagpenning ändrades i början av 2017 så att de tidigare tre inkomstgränserna ersattes med två (lag om ändring och temporär ändring av sjukförsäkringslagen 1343/2016; RP 216/2016 rd).

Folkpensionsanstaltens andel av sjukvårdsutgifterna enligt SFL ökar däremot från nuvarande 6,6 procent till 9,7 procent. I fråga om de egentliga utgiftsersättningarna, med undantag av rehabiliteringsutgifterna, har Folkpensionsanstaltens andel inte ökat procentuellt, men sjukvårdsutgifternas relativa andel av totalkostnaden för systemet har ökat och av denna orsak föreslås att den aktuella förmåns-kategoriens kostnadsandel höjs. Sjukvårdskostnadernas relativa andel har ökat under årens lopp eftersom antalet anmälda skador har stigit. Den ökade skadefrekvensen beror på två centrala ändringar som företogs i systemet i samband med OFLAL-reformen. För det första avstod man i början av 2016 från systemet för nedsättning av försäkringspremien, där lantbruksföretagaren beviljades en nedsättning på 10 procent på det fulla beloppet av försäkringspremien för varje år som företagaren inte hade ersatts för arbetsskador (dock för högst fem år). Systemet med nedsättning ledde till att alla små skador som inträffade inte anmälades till lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringsanstalt, något som passade dåligt ihop med principerna för systemet. Slopandet av nedsättningssystemet har också lett till att skadeanmälan görs alltid även om små skador till lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringsanstalt. De uppgifter som hänför sig till verkställigheten av OFLAL sköts av lantbruksföretagarnas olycksfallsförsäkringsanstalt, vars uppgifter sköts av Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt. Den andra ändringen som ökat skadefrekvensen gäller den så kallade apoteksfaktureringen, som i och med den nya lagen upphörde i slutet av 2016 efter en övergångsperiod. Efter att apoteksfaktureringen upphört har läkemedelsutgifterna i högre grad styrts till rätt skada och läkemedelsutgifterna har fått större tyngd har ökat i de obligatoriska försäkringar som finansieras med totalkostnaderna.

För Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt, som likaså finansierar grundskyddet vid sidan av Folkpensionsanstalten, föreslås att andelen av totalkostnaderna för systemet sänks från 9,4 procent till 6,8 procent. Sänkningen förklaras med att höjningarna av LFöPL-arbetsinkomsterna, som inverkat på LFöPL-pensionerna med fördröjning, nu syns i kalkylerna så att de höjer LFöPL-pensionerna med större tyngd än vid föregående kontrollräkning.

RP 42/2019 rd

När den andel som finansieras genom tilläggsskyddet ökar föreslås att såväl de OFLAL-försäkrades som statens andel av totalkostnaderna för systemet höjs. De försäkrades andel stiger från 33,5 procent till 37,3 procent och statens kostnadsandel från 29,5 procent till 31,1 procent.

Ökningen av tilläggsskyddet har sin huvudsakliga förklaring i höjningen av de OFLAL-försäkrades arbetsinkomster, som har ökat de förmåner som beviljats från systemet med olycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkring för lantbruksföretagare och följaktligen systemets utgifter. Tilläggsskyddet andel av de ökade dagpenningutgifterna beror åter i enlighet med vad som nämnts ovan inte bara på att arbetsinkomsterna stigit utan också på att de OFLAL-försäkrade blir äldre och på att grunderna för fastställande av sjukdagpenningen har ändrats. Tilläggsskyddets ökade andel av sjukvårdskostnaderna förklaras åter med att skadefrekvensen ökat och med att sjukförsäkringens ersättningsnivå försämrats i fråga om läkararvoden, tandvård samt undersöknings- och vårdutgifter.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Fördelningen av finansierings andelarna

På grundval av den kontrollräkning som gjordes 2019 skulle finansieringsandelarna i systemet 2020 och de finansieringsprocentsatser för grund- och tilläggsskyddet som ska skrivas in i lagen vara följande:

(Totalkostnaden för 2020 har uppskattats till 35,8 miljoner euro. För jämförelsens skull upptar tabellen också andelarna enligt den gällande lagen 2020):

	Enligt förslaget 2020		Enligt gällande lag 2020	
	%	Mn	%	Mn
Grundskyddet sammanlagt	31,6	11,3	37,0	13,2
FPA sammanlagt	24,8	8,9	27,6	9,9
- SFL (dagpenning)	11,7	4,2	13,4	4,8
- SFL (sjukvård)	9,7	3,5	6,6	2,4
- FPL (pension)	3,0	1,1	6,7	2,4
- FPL (familjepension)	0,4	0,1	0,9	0,3
LPA (LFöPL)	6,8	2,4	9,4	3,3
Tilläggsskyddet sammanlagt	68,4	24,5	63,0	22,6

RP 42/2019 rd

De försäkrades andel	37,3	13,4	33,5	12,0
Statens andel	31,1	11,1	29,5	10,6
Grundskyddet och tilläggs- skyddet sammanlagt	100	35,8	100	35,8

Konsekvenser för de försäkrade

Enligt Lantbruksföretagarnas pensionsanstalts statistik hade något under 60 000 lantbruksföretagare och cirka 3 000 stipendiater obligatorisk LFöPL- och OFLAL-försäkring 2018. Knappt 24 000 lantbruksföretagare hade frivillig OFLA-försäkring för arbetstiden.

När hela tilläggs-skyddsandelen ökar stiger också de försäkrades betalningsandel. Ökningen av tilläggs-skyddet med 5,4 procentenheter fördelas ändå inte jämnt mellan staten och de försäkrade, eftersom staten inte deltar i kostnaderna för den frivilliga försäkringen för arbetstiden. De frivilligt försäkrades tyngd har ökat under årens lopp och därför höjs de försäkrades kostnadsandel av tilläggs-skyddsandelen med 3,8 procentenheter och statens andel med endast 1,6 procentenheter. De försäkrades betalningsandel ökar från 33,5 procent till 37,3 procent och blir i pengar 13,4 miljoner euro. De försäkrades andel ökar med sammanlagt 1,4 miljoner euro.

Det beräknas att en lantbruksföretagares icke nedsatta genomsnittliga premie för den obligatoriska försäkringen för arbetstiden 2020 är 180 euro per år enligt den gällande lagen. I och med rabatten för företagshälsovård, som grundar sig på OFLAL 106 § 2 mom., sjunker försäkringspremien i medeltal till 170 euro. Ökningen av de försäkrades finansieringsandel till 37,3 procent leder till ett behov att höja försäkringspremien. För lantbruksföretagare utan rabatt för företagshälsovård beräknas försäkringspremien stiga till 210 euro och med rabatt till 200 euro 2020. Behovet av att höja försäkringspremien är cirka 15 procent. Försäkringspremien för arbetstiden för frivilligt försäkrade lantbruksföretagare är 1,2 gånger försäkringspremien för den obligatoriska försäkringen eftersom staten inte deltar i kostnaderna för det frivilliga tilläggs-skyddet. De frivilligt försäkrade lantbruksföretagarnas arbetsinkomster är dock betydligt lägre än de obligatoriskt försäkrades och därför beräknas deras försäkringspremie 2020 vara 70 euro per år enligt den gällande lagen. När de försäkrades finansieringsandel ökar beräknas de frivilligt försäkrades försäkringspremie stiga till 80 euro, dvs. behovet av höjning är cirka 15 procent även i fråga om denna premie.

Försäkringspremien för stipendiaters obligatoriska försäkring för arbetstiden är 0,1 gånger lantbruksföretagares icke nedsatta försäkringspremie till följd av att stipendiater löper mindre risk att råka ut för olycksfall än lantbruksföretagare. Trots nedsättningskoefficienten finns det ett behov av att höja även stipendiaters försäkringspremie med cirka 15 procent, då försäkringspremien 2020 beräknas stiga från 20 euro till 23 euro i och med att finansieringsandelen ökar.

Utöver premierna enligt OFLAL betalar lantbruksföretagare och stipendiater premier enligt LFöPL. LFöPL-arbetspensionsförsäkringspremien beräknas på den försäkrades personliga LFöPL-arbetsinkomst. Arbetspensionsförsäkringspremieprocenten är beroende av åldern och arbetsinkomsten. Lantbruksföretagarnas genomsnittliga försäkringspremieprocent är 13,8 procent 2019. Stipendiaternas genomsnittliga försäkringspremieprocent är uppskattningsvis 13,4 procent 2019. Dessutom betalar lantbruksföretagare och stipendiater sjukförsäkringens sjukvårds- och dagpenningavgift.

De beräknade höjningarna av försäkringspremierna enligt OFLAL i denna proposition är tämligen måttfulla och de bedöms inte påverka de försäkrades ekonomiska ställning på något betydande sätt. Det bör påpekas att de försäkrades genomsnittliga LFöPL-arbetsinkomst ändå har stigit under årens lopp. Lantbruksföretagarnas genomsnittliga LFöPL-arbetsinkomst var i slutet av 2018 cirka 21 000 euro om året (ökningen jämfört med föregående år var cirka 0,5 procent). Stipendiaternas genomsnittliga LFöPL-arbetsinkomst omvandlad till årlig arbetsinkomst var i slutet av 2018 cirka 23 000 euro (minskningen jämfört med föregående år var 2,3 procent). Trots att stipendiaternas genomsnittliga arbetsinkomst hade sjunkit i fjol, kan den föreslagna ökningen av försäkringspremiens belopp ändå betraktas som tämligen liten. När det gäller den frivilliga försäkringen för arbetstiden beräknas höjningarna av försäkringspremierna inte heller leda till att försäkringsviljan försvagas eftersom försäkringspremien fortfarande är tämligen måttfull med tanke på det skydd som den täcker.

Konsekvenser för den offentliga ekonomin

På grundval av den kontrollräkning som gjorts 2019 sjunker grundskyddets relativa andel av totalkostnaderna för systemet med 5,4 procentenheter medan tilläggsskyddets andel ökar i motsvarande mån. De beräknade totalkostnaderna för systemet är 35,8 miljoner euro 2020, varav grundskyddets andel är 11,3 miljoner euro och tilläggsskyddets andel 24,5 miljoner euro.

Folkpensionsanstaltens andel av totalkostnaderna för systemet sjunker från 27,6 procent till 24,8 procent. I pengar betyder ändringen 1,0 miljoner euro på 2020 års nivå. Sålunda blir Folkpensionsanstaltens finansieringsandel av kostnaderna för lantbruksföretagares och stipendiaters försäkringar för arbetstiden enligt den föreslagna nya andelen cirka 8,9 miljoner euro 2020. Folkpensionsanstalten får motsvarande inbesparingar i sina egna förmånsutgifter. Sänkningen av Folkpensionsanstaltens finansieringsandel har sin förklaring i att dagpenningens utgifter enligt SFL och pensionsutgifterna enligt FPL minskar. Folkpensionsanstaltens andel av dagpenningens utgifter sjunker från 13,4 procent till 11,7 procent. Sänkningen förklaras på det sätt som konstaterats ovan med att arbetsinkomsterna ökar, de OFLAL-försäkrade blir äldre och grunderna för fastställande av sjukdagpenningen har ändrats. Folkpensionsanstaltens andel av pensioner och familjepensioner enligt FPL sjunker från sammanlagt 7,6 procent till 3,4 procent. Sänkningen förklaras likaså med att de OFLAL-försäkrades arbetsinkomster har ökat.

Den enda förmånsutgiftskategorin där Folkpensionsanstaltens andel ökar är andelen för sjukvårdsutgifter enligt SFL. Den stiger till 9,7 procent, dvs. ökningen är 3,1 procentenheter. Förmånsutgiftskategorin ökar, eftersom sjukvårdsutgifternas relativa andel av totalkostnaderna för systemet har ökat när antalet skador stigit. Skadefrekvensen har ökat från 4,8 procent 2010 till 5,7 procent 2018. Antalet skador har ökat på ett avgörande sätt av de två ovannämnda reformerna i anslutning till slopandet av systemet med nedsättning av försäkringspremien och den så kallade apoteksfaktureringen.

Lantbruksföretagarnas pensionsanstalts finansieringsandel sjunker från 9,4 procent till 6,8 procent av totalkostnaderna. I pengar innebär sänkningen cirka 0,9 miljoner euro på 2020 års nivå. Lantbruksföretagarnas pensionsanstalts andel av kostnaderna för lantbruksföretagares och stipendiaters försäkringar för arbetstiden är cirka 2,4 miljoner euro 2020. Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt får motsvarande inbesparing i sina egna förmånsutgifter.

Till följd av att Folkpensionsanstaltens och Lantbrukarnas pensionsanstalts finansieringsandelar sjunker minskar grundskyddets relativa andel jämfört med den nuvarande och är 31,6 procent av totalkostnaderna från och med 2020. När grundskyddsandelen sjunker ökar tilläggsskyddets

andel på motsvarande sätt från 63,0 procent till 68,4 procent, dvs. ökningen utgör 5,4 procentenheter. Eftersom totalkostnaderna för systemet beräknas vara cirka 35,8 miljoner euro 2020, blir grundskyddets andel härav 11,3 miljoner euro och tilläggsskyddets andel 24,5 miljoner euro. Grundskyddets andel minskar med sammanlagt 1,9 miljoner euro och tilläggsskyddets andel ökar med motsvarande belopp.

Staten svarar direkt för totalkostnaderna för systemet med olycksfalls- och yrkessjukdomsförsäkring för lantbruksföretagare genom en tilläggsandel, samt indirekt genom att delta i de utgifter som de för grundskyddsandelen ansvariga Folkpensionsanstalten och Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt har, genom finansieringen i FPL, SFL samt LFöPL.

När det gäller utgifterna för grundskyddet finansierar staten från och med den 1 november 2019 67 procent av Folkpensionsanstaltens kostnader för sjukförsäkringen och 5 procent av dagpenningarna enligt SFL. Sjukvårdsförsäkringen innefattar ersättning för läkemedelsutgifter, läkararvoden, undersökning och vård, resekostnader samt rehabiliteringstjänster. Av de förmåner som Folkpensionsanstalten betalar finansierar staten dessutom pensionsutgifterna enligt FPL helt och hållet. Staten ersätter också kostnaderna för pensioner enligt LFöPL i den mån som försäkringspremierna och avkastningen av placeringar inte räcker till. Statens andel av LFöPL-utgifterna har beräknats vara cirka 82 procent av kostnaderna 2020.

För grundskyddets del sjunker statens kostnader för pensionsutgifterna enligt FPL och LFöPL-pensionsutgiften med sammanlagt 2,2 miljoner euro, men kostnaderna för utgifterna enligt SFL stiger med 0,7 miljoner euro. Staten finansierar grundskyddsandelen på 11,3 miljoner euro av totalkostnaderna med sammanlagt cirka 5,7 miljoner euro. För tilläggsskyddets del ökar statens direkta procentuella andel från 29,5 procent till 31,0 procent. I pengar är statens andel av tilläggsskyddet cirka 11,1 miljoner euro, då hela tilläggsskyddsandelen är 24,5 miljoner euro 2020. I pengar ökar statens andel av tilläggsskyddet med cirka 0,5 miljoner euro.

På det hela taget deltar staten i finansieringen av totalkostnaderna för systemet (35,8 miljoner euro) med sammanlagt cirka 16,8 miljoner euro. Detta betyder att jämfört med situationen enligt den gällande lagen sjunker statens utgifter med cirka 1,0 miljon euro.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

En kontrollräkning av finansieringsandelarna görs med ett antal års mellanrum som internt arbete vid Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt. Föregående utredning om finansieringen gjordes 2009. Utredningen medför administrativt arbete vid Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt. Med hänsyn till utredningsarbetets omfattning, förändringens skala och bakgrundsarbetet med lagstiftningen föreslås att följande tidpunkt för utredningsarbetet ska infalla först 2029. Propositionen medför inga förändringar i det årliga utredningsarbetet med finansieringsandelarna i Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt eller betalningen av de förskott som nämns i OFLAL 150 § 2 mom.

5 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt. Yttrande om propositionen har begärts av finansministeriet, Folkpensionsanstalten, Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf., Suomen Kirjailijaliitto, Finlands Skådespelarförbund, Konstnärsgillet i Finland, Teatteri- ja mediatyöntekijöiden liitto samt Forskarförbundet.

Inom utsatt tid inkom sex yttranden. Folkpensionsanstalten meddelande i sitt yttrande att de ändringar som propositionen medför i förmånernas finansieringsteknik kan genomföras vid Folkpensionsanstalten enligt den angivna tidtabellen och Folkpensionsanstalten har inget att anmärka på propositionen. Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt konstaterar i sitt yttrande att de föreslagna ändringarnas innehåll motsvarar resultatet av Lantbruksföretagarnas pensionsanstalts beräkning av finansieringsandelarna och med undantag för en liten teknisk anmärkning har man inget att anmärka på lagförslagets innehåll. Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf tar i sitt yttrande upp vikten av den nuvarande sociala tryggheten som bygger på LFöPL- och OFLAL-systemen. Enligt yttrandet upprätthåller och stärker den sociala tryggheten lantbruksföretagarnas sociala uthållighet, men detta förutsätter att de sociala trygghetsavgifterna är skäliga. I yttrandena konstaterar att den nuvarande OFLAL-försäkringen svarar på denna utmaning, trots att det nu föreslås att försäkringspremierna höjs med cirka 15 procent. Suomen Kirjailijaliitto och Konstnärsgillet i Finland konstaterar i sina yttranden att de finner det förståeligt att krav på höjningar riktas mot de försäkrades försäkringspremie, men de påpekar att när den totala effekten bedöms bör man beakta även stipendiaternas övriga lagstadgade avgifter, såsom LFöPL-försäkringspremien. Forskar-förbundet anser i sitt yttrande att en höjning av försäkringspremien med 15 procent är stor med beaktande av att det inte har inträffat någon betydande utveckling av stipendiaternas inkomstnivå.

Med anledning av responsen i yttrandena har punkt 4.1 (Konsekvenser för de försäkrade) i motiveringen kompletterats och ett skriv-fel i motiveringen har rättats.

6 Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2020 och avses bli behandlad i samband med den.

7 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2020.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 148 § i lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar (873/2015)
148 § 2 och 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

148 §

Finansiering av totalkostnaderna

I grundskyddsandelen anses av totalkostnaderna 13,4 procent utgöra utgifter för dagpenning enligt sjukförsäkringslagen och 6,6 procent sjukvårdsutgifter enligt den lagen, 6,7 procent pensionsutgifter eller motsvarande utgifter enligt folkpensionslagen, 0,9 procent familjepensionsutgifter enligt folkpensionslagen samt 9,4 procent pensionsutgifter enligt lagen om pension för lantbruksföretagare.

Lantbruksföretagarnas och stipendiaternas försäkringspremieandel är 33,5 procent och statens andel 29,5 procent av totalkostnaderna.

Föreslagen lydelse

148 §

Finansiering av totalkostnaderna

I grundskyddsandelen anses av totalkostnaderna 11,7 procent utgöra utgifter för dagpenning enligt sjukförsäkringslagen och 9,7 procent sjukvårdsutgifter enligt den lagen, 3,0 procent pensionsutgifter eller motsvarande utgifter enligt folkpensionslagen, 0,4 procent familjepensionsutgifter enligt folkpensionslagen samt 6,8 procent pensionsutgifter enligt lagen om pension för lantbruksföretagare.

Lantbruksföretagarnas och stipendiaternas försäkringspremieandel är 37,3 procent och statens andel 31,1 procent av totalkostnaderna.

Denna lag träder i kraft den 20 .